

Internetul ca suport al globalizării. Implicațiile sale în viața religioasă-morală

Scurt istoric, evoluție și tendințe

La început Internet-ul a fost un proiect al Departamentului Apărării al S.U.A., derulat între anii 1968-1972, fiind un sistem de calculatoare interconectate. Denumit ARPA-net, el vehicula pe liniile telefonice analogice fișire de date care ar stârni astăzi râsul și copiilor de gimnaziu. Întrezărind utilitatea sa, proiectul a fost finanțat de anumite cercuri politice, ajun-gând să controleze acum traficul informațional mondial. Ce este Internet-ul? În linii mari, este o rețea uriașă, globală, un sistem de rețele interconectate de calculatoare, și care conține câțva milioane de servere de date, la care se conectează oricine, însă orice calculator cu un software necesar (minimal) poate constitui la rândul său server în rețea. Suportul fizic de legătură e constituit din canale de comunicație care pot fi linii telefonice, sisteme de transmisiuni pe cabluri sau fibre optice, canale radio, canale de satelit, rețele de telefonie mobilă, etc. Internet-ul a cunoscut în ultimii ani o evoluție „fulgerătoare”, datorată în primul rând evoluției sistemelor de calcul (dar și a rețelelor de telecomunicații). Procesoarele computerelor „au sărit” în numai doisprezece ani de la viteze de lucru de 3.5 Mhz (Intel XT) la 3020 de MHz (Intel Pentium IV), astfel că un P4 este astăzi de aproape 1000 de ori mai rapid și mai „puternic” decât în anul 1990. Explozia se datorează fondurilor enorme alocate cercetării și dezvoltării acestui domeniu. Calculatorul este astăzi absolut necesar în orice activitate ce vizează „progresul” local sau global. Absolut toate procesele industriale, de proiectare, tehnologice, bancare, de transporturi, medicale, de învățământ, etc., sunt contro-late și conduse cu ajutorul calculatoarelor. Informațiile de toate felurile sunt „digitalizate” pentru a putea fi prelucrate de computere. Ca atare, a fost nevoie să se descopere și implementeze tehnologii ultraperformante de transmisiuni și rețele de comunicații capabile să transporte la viteze mari cantități mari de informație. Astfel, de la banala linie telefonică inventată de Bell și dezvoltată de Ericsson, s-a ajuns astăzi la rețeaua digitală integrată (ISDN), la rețelele mobile GSM (Global Systems for Mobile) sau DCS (Digital Celular System) de generația a treia, capabile să transporte până și imagini TV. Tot așa, de la emisia radio

descoperită de Marconi s-a ajuns la transmisiile radio prin vastele rețele satelitare care pot tranzita cantități enorme de informație. Această informație este extrem de diversificată, de la emisiuni radio și TV la poșta electronică, de la telefonie clasică la video-conferințe, de la date meteo la tranzacții financiare, de la informație destinată pieței de consum la transmisii militare. Astfel, în Internet există concomitent o foarte mare cantitate de informație extrem de diversă. Dacă până la apariția și dezvoltarea Net-ului se vorbea de informatică, de știința calculatoarelor, de telecomunicații, de electronică și de automatizări ca domenii separate de studiu, astăzi diferențele dintre acestea tind să se anuleze, toate dizolvându-se, încet dar sigur, în colosul informațional și comunicațional amintit, IT&C (Information Technology & Communication), Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC). Iar Internet-ul a devenit suportul, din toate punctele de vedere al mondializării informaționale. Practic orice aparat electronic, de la banalul telefon, televizor, computer de bord al mașinii sau chiar frigider, se proiectează deja în occident cu o interfață inteligentă care să-l conecteze la Internet. În foarte multe țări tranzacțiile comerciale și financiare se realizează prin intermediul rețelei. Nu mai există absolut nici o instituție care să nu aibă propria adresă de poșta electronică (e-mail) sau propriul site de Internet (loc virtual) și să nu-și deruleze măcar un procent al activității sale prin această “industrie”. Încet, dar foarte sigur, sprijinit prin legi adecvate ca mai sus amintita Hotărâre de Guvern 1440 din decembrie 2002, Internet-ul își face loc în viața fiecăruia, de la individ la națiune și lume în ansamblu, iar acest lucru se întâmplă pentru că în lumea virtuală a acestuia posibilitățile sunt practic nelimitate. Oricine poate fi utilizator de Internet dar în același timp și creator al acestuia, pentru că dezvoltarea sa este nelimitată. Ce se poate face în Internet? Răspunsul este: absolut orice, de la transmisii de date, voce , TV, până la discuții filosofice sau teologice, de la comunicare personală interumană (e-mail, chat, i-phone) până la dezvoltarea și încheierea de afaceri, de la tranzacții personale (plăți electronice și comerț electronic) până la tranzacții la nivel de stat și internaționale (burse și licitații electronice). Utilizatorii lui pot fi în aceeași măsură oameni de știință care găsesc aici biblioteci și bibliografii impresionante și în absolut toate domeniile, de la știința pură la artă și sport, dar în aceeași măsură pot fi și psihopați sau maniaci, criminali sau perversi, care găsesc și aceștia aici totul, de la cea mai scabroasă pornografie la posibilitatea unor acte criminale organizate. Fiecare poate adăuga ceva în vasta rețea, de aceea se poate vorbi de o devenire (în sens pervertit), de “desăvârșire” în știința de a stăpâni rețeaua. Toate sistemele educaționale pregătesc tinerii în mod obligatoriu pentru folosirea

Internetului, și dacă mai acum câțiva ani se vorbea de posibilitate în acest sens, azi toată lumea vede în acesta o necesitate, viața tinde să nu mai poată fi concepută în absența sa. Cele mai bine plătite job-uri (locuri de muncă) sunt cele din tehnologia informației. În lumea occidentală (înțelegând prin aceasta sistemul capitalist al economiei de piață și nu o anumită poziție geografică) inginerii de telecomunicații, programatorii și analiștii, dezvoltatorii și integratorii de soluții IT “la cheie”, web-masterii (adică cei care proiectează, realizează, implementează și întrețin site-urile în Internet), sunt cei mai căutați, apreciați și bine plătiți profesioniști. Oamenii sunt încurajați prin toate mijloacele, mai ales printr-o publicitate acerbă, să-și procure calculatoare sau sisteme (chiar și terminale mobile GSM sau DCS) și să folosească din plin resursele puse la dispoziție de Internet. E mult mai comod să stai în fața calculatorului și să vizitezi toate muzeele mari ale lumii, să citești absolut tot ce-ți trece prin minte, să participi la evenimente culturale, sportive sau mondene, să înveți în biblioteci celebre sau să-ți tipărești manuale din orice domeniu, să-ți rezervi locuri la teatru, concert sau chiar la companii aeriene sau de căi ferate, să comanzi mâncare sau să-ți faci cumpărăturile la un e-store (magazin virtual), să plătești facturi restante sau să tranzacționezi împrumuturi, toate acestea în mod simplu, apăsând taste, în lumea virtuală a Internetului, decât să le faci în lumea reală, cu efort, stres, timp pierdut, etc. Succesul Internetului se bazează în primul rând pe nevoia intrinsecă a omului de a rezolva totul simplu și fără efort, pe alterarea până la dispariție a noțiunii de jertfă și sacrificiu în sens creștin, și în fine, pe uriașul instinct de conservare degenerat în autosuficiența unui confort fizic cât mai plăcut și mai continuu.

Desigur, resursele imense disponibile în rețea nu sunt rele în sine. De asemenea, posibilitatea comunicării aproape gratuite între oameni aflați la zeci de mii de kilometri distanță este absolut fantastică. Dar nu reprezintă toate acestea, oare, un mod subtil de a virtualiza, de a superficializa viața? Să nu uităm că folosirea Internetului se numește navigare, mai exact surfing. Acest termen desemnează un sport nautic inventat în S.U.A., în care tinerii, urcați pe “scânduri cu vele” (atunci când se folosește energia eoliană) sau pe “scânduri” pur și simplu (când se folosește energia valurilor), navighează încercând să se mențină cât mai mult timp în picioare. Sportul acesta implică un risc destul de mare, o nesiguranță evidentă (ce siguranță poate oferi o simplă bucată de lemn în vârtoarea valurilor), dar în același timp o satisfacție enormă, generată de plăcerea de a rezista în picioare mai mult ca alții (la fel se întâmplă și în viața socială, care a

devenit nu luptă pentru supraviețuire, ci luptă pentru a vieții mai confortabil material decât ceilalți). Și atunci, adoptarea termenului de “surfing” pentru deplasarea în nesfârșitele pagini www (world wide web, adică dimensiune globală a rețelei) ale Internetului, nu vrea să semnifice tocmai asemănarea izbitoare dintre irosirea timpului pe plaje și în valuri, și irosirea timpului în Internet? Cred că e mai mult decât o asemănare, și anume o asemănare intenționată încă de la proiectarea acestei aplicații www, realizată în Elveția la cincisprezece ani de la apariția Internetului, adică în 1990. Așa cum Biserica este corabia (sugerată și de forma fizică de navă) care poate duce omul în siguranță pe marea vieții concrete până la finalitatea mântuirii, cyber-modul de viață (navigarea ca dependență), calculatorul, poate fi “bucata de scândură” care îl prinde pe acesta în surfingul nesfârșit prin marea vieții virtuale, Internetul, spre finalitatea depersonalizării și chiar demonizării definitive. Am spus “poate fi”, pentru că în multe cazuri nu este. Folosit cu măsură și luat ca o parte oarecare a vieții umane, Internetul este deosebit de util. Omul poate beneficia de avantajele acestuia și fără a deveni dependent de ele, însă acest lucru este astăzi, mai ales în rândul adolescenților și tinerilor din mediul urban, din ce în ce mai greu, și asta pentru că asemenea unui curent în artă, literatură sau modă, Internet-ul modelează conștiințele, ceea ce duce la implicații în plan moral, atât la nivel individual cât și la nivel de grup. Încă nu se poate vorbi în mod clar de o etică a rețelei, de o cyber-morală, însă așa cum se vorbește de cyber-spațiu sau cyber-relație, până la o cyber-morală respectată ad-literam de toți internauții nu mai este decât un pas.

Implicații morale ale Internet-ului

Modificările de conștiință se regăsesc la toate nivelurile acesteia. La nivel individual se întâmplă în primul rând o modificare de atitudine inconștientă, care derivă din faptul că Internet-ul este o lume virtuală în care poți să pășești păstrând anonimatul, ceea ce duce la o “întărire” a personalității de sine stătătoare. Indivizi care în mod normal nu ar face în lumea reală anumite gesturi, în cyber-spațiu le fac în mod repetat. Ce înseamnă cyber? Prefixul care a ajuns să inventeze o nouă lume provine din verbul grecesc “ciber”, care înseamnă a conduce, a administra. Ca terminologie Internet, el derivă din cibernetică, știința conducerii, a controlului matematizat, informatizat, al sistemelor tehnice sau biotehnice, și a ajuns să formeze cuvinte cu

trimitere directă la utilizatorii de Internet: cyberspațiu – lumea virtuală a rețelei Internet, cyberprieteni – prieten făcut în rețea, fără contact nemijlocit, fizic, etc. Astfel, surfingul (navigarea) pe Internet de unul singur poate diminua până la dispariție simțul pudorii, al rușinii. Ca “simț specific” al iubirii (cu valoare morală) în ordinea căderii, pudoarea e cea care în mod normal acționează în planul conștiinței (antecedente, concomitente și precedente), oprind individul de la anumite lucruri, pe care le simte instinctiv ca rușinoase, imorale. În relațiile interumane, de multe ori rușinea este bariera care oprește omul de la săvârșirea păcatului. De exemplu în societate, pe stradă, puțini oameni privesc imagini (statice sau dinamice) pornografice, în prezența altor oameni, “de rușinea” acestora. Însă în fața ecranului, singur cu voluptoasele tentații, puțini sunt cei care rezistă ispitei de a face surfing, devorând cu ochii și mintea aceste imagini sau filme, și asta pentru că nu îi vede nimeni. Rușinea se diminuează până la anulare, cyber- pornografia devine obișnuită care operează modificări de conștiință și comportamentale, astfel că nu e exclus ca odată operate, aceste modificări să-l facă pe individ să treacă de la lumea virtuală la cea concretă, în manifestarea acestor devieri. În reviste de specialitate, creștinul e invitat la “gustarea plăcerilor interzise, pe web, locul unde păcatul și simularea abia așteaptă un nou căutător de plăceri. Tentația e atât de mare, că nici cel mai mare creștin nu rezistă.” Asemenea invitații sunt menite să încurajeze formalismul (exterior și interior) creștin, pliat pe satisfacerea instinctelor erotice ascunse în fiecare individ. Exacerbarea satisfacerii instinctelor carnale este subtil condusă către toate formele de perversiune, mai întâi la nivel de privire, delectare mentală, și până la onania practică ca obișnuită (și ca urmare manifestată real a virtualității “sexului pe Net”). Revistele de “tineret” abundă de sfaturi binevoitoare ale psihologilor, care încurajează această practică sub argumentații de tip freudian. Mai mult, pentru cei mai scrupuloși s-au inventat dispozitive de făcut “sex pe Internet”, sub forma unor echipamente ce imită forma și consistența organelor sexuale, și care se montează în calculator ca un banal CD-Rom. Se atașează o cameră video și o conexiune de viteză sporită la internet, și “jocul” poate să înceapă. Se stabilește legătura video (printr-un software specializat) cu persoana de sex opus (prin rețea), și se practică așa- zisul “sex pe Net”, adică masturbarea cu ajutorul “organelor” tehnice, în care fiecare partener vede, aude și simte gesturile, sunetele și mișcările făcute de celălalt, care poate fi la zeci de mii de kilometri distanță. Practic este vorba de o tehnofilie (perversiune sexuală cu un dispozitiv tehnic) practică sub masca binevoitoare a înțelegerii nevoilor omenești și sub pretextul că doi soți (sau pur și simplu „parteneri”) aflați la

distanțe uriașe se pot „întâlni” în legătura trupească pe Net. Un astfel de dispozitiv pereche costă nu mai mult de câteva sute de dolari, și se comercializează în magazine „underground” (obscure) sau chiar pe Internet. Astfel, absența oricărei pudori este dusă dincolo de orice limită, anunțând inaugurarea cybermoralei erei digitale.

Prin stimularea în acest fel a abdicării de la morală, se urmărește încetul cu încetul eliminarea conștiinței religioase. Ideea de comunitate prezentă în creștinism se alterează, individul angajându-se în comunități virtuale, dar practic trăind o acută singurătate fizică, în plan concret. Izolarea față de oameni duce în final la izolarea și față de Dumnezeu, individul ajungând să-și petreacă viața într-o lume virtuală care îi oferă un simulacru de viață, o amăgire. Sunt destul de multe cazurile (chiar și în România), în care cupluri unite de o dragoste inițială puternică (poate nu chiar autentică) s-au destrămat datorită intervenției Internetului în viața lor. Internetul ajunge să suplinească nevoia de relație interumană, fie ea de cuplu sau de prietenie platonică, cu o cyber-relație, cu o relație virtuală cu un „cineva” sau „ceva” depersonalizat, transformat în cod numeric și ascuns în medii de stocare sau canale de comunicație, sub formă de biți, „0” și „1” logic, care în fond nu reprezintă decât niște variații de tensiune electrică, adică nimic concret. De asemenea, se cunosc cazuri de însingurare patologică, în care oameni perfect adaptați social, cu loc de muncă, prieteni sau chiar familie, ajung să subordoneze întreaga lor activitate prezenței pe Internet, abia așteptând să treacă ziua de muncă pentru a fugi în fața PC-ului personal (dacă îl au) sau într-un Internet-café (foarte profitabile astăzi), pentru a-și satisface nevoia de viață în cyberspațiu, să-și consume cyber-relațiile, sau cyber-sexul, într-un cuvânt să-și ducă cyber existența, simulacrul de viață din care Dumnezeu lipsește. Și așa cum nevoia de relație interumană este suplinită de una sau mai multe cyber-relații, și nevoia de Dumnezeu este suplinită (pentru cei care mai au o nostalgie religioasă) de site-uri și forumuri de discuții teologice, spirituale sau morale, cuprinzând întreaga paletă de religii de pe „piață”. Sincretismul New-Age și misticile păgâne sunt promovate chiar în mod direct (prin horos-coape de toate felurile, prezicătoare și consultații astrale individuale on-line), astfel că tensiunea către spiritualitate a omului este deturnată spre o spiritualitate fără Dumnezeu. Web-ul e prezentat ca locul magnetismului religiei (creștine, islamice, indiene, etc.), locul care „fascinează și dă puterea de care ai nevoie. Pe Internet (n.a.) toți putem fi aproape de Dumnezeu.”

Aceste modificări de conștiință cu urmări în plan relațional interuman sau uman-divin denotă un alt aspect trist, și anume refuzul asumării oricărei responsabilități. Angajarea într-o relație implică anumite responsabilități, în funcție de tipul relației, de exemplu căsătoria implică responsabilități afective, educaționale, materiale și morale față de soție și copii, etc. Angajarea pe drumul spiritual al relației personale cu Dumnezeu implică responsabilități uriașe față de sine, dar și față de comunitate și de lume. Toate aceste relații implică prezența fizică în anumite locuri concrete, implică acțiuni și fapte concrete de viață. O cyber-relație nu implică nici o datorie și nici un fel de responsabilitate față de nimeni. Libertinajul în limbaj și în atitudine e posibil tocmai datorită acestei lipse de responsabilitate. Nu dai socoteală nimănui pentru cuvintele și gesturile tale, deci cu atât mai puțin pentru ceea ce este sau devine cealaltă persoană, care de multe ori e necunoscută total (chiar și la nivelul numelui). De asemenea o cyber-relație nu implică prezențe fizice concrete în anumite locuri și momente de timp, ci doar „lânchezeală” confortabilă în fața calculatorului. Această lipsă de responsabilitate și de orice activism în plan concret, coroborată cu modul artificial, sintetic, de hrănire ieftină și rapidă practicat pe scară largă în occident datorită atât lipsei de timp, dar mai ales existenței supraproducției de hrană artificială, poate conduce în viitor chiar la mutații de ordin biologic, concretizate în indivizi supraponderali și apatici, fără nici o vlagă fizică sau psihică, storși de orice energie și cu organisme debile, în care mințile obosite de surfing sau de o muncă statică, de ore întregi în fața calculatorului, ne se vor mai dezvolta în nici o direcție cu excepția culturii informatice sub toate aspectele acesteia (lucru care se întâmplă deja cu prea mulți adolescenți), fiind practic lipsite de exercițiul gândirii concrete, și nu vor mai avea nici o legătură cu sufletele, căzute și acestea în letargia pierderii identității umane și înlocuirii acesteia cu non-identitatea informațională, în care omul devine informat, fără a mai fi format din nici un punct de vedere, deci cu atât mai puțin duhovnicește.

Aceste modificări de conștiință (ca și implicațiile lor în plan moral) pot fi evitate prin utilizarea Internetului doar ca mijloc de comunicare și ca sursă de informație, așa cum a fost conceput inițial. Dar acest lucru devine astăzi din ce în ce mai greu de realizat, datorită diversificării activităților în cyber-spațiu. Una dintre acestea este comerțul electronic, care s-a dezvoltat începând cu anul 1995, odată cu apariția site-ului www.amazon.com, care oferea spre vânzare cărți și CD-uri. Ulterior au apărut site-uri unde se vând on-line toate tipurile de produse.

Poți cumpăra azi orice prin Internet, cu condiția să ai cont în valută la o bancă ce folosește unul din sistemele electronice de plăți. Rapiditatea, flexibilitatea și disponibilitatea ridicată a magazinelor virtuale (deschise non-stop), pliată pe lipsa de timp și dorința de comoditate a omului eficient, contemporan, a făcut ca astăzi, e-commerce-ul și e-bussines-ul, tranzacțiile în lumea virtuală, să tindă de la posibilitate la necesitate. Răspândirea și utilizarea crescută a e-bussines-ului (afacerilor derulate electronic) a dus la crearea și dezvoltarea continuă a unei comunități globale de oameni de afaceri care îl utilizează. Comunitățile internaționale diferențiate pe natura serviciilor și produselor oferite, vor înlocui treptat comerțul tradițional. Se estimează că până în anul 2007 vor exista în lume peste o sută de mii de site-uri comerciale și de afaceri. Magazinele virtuale vin în întâmpinarea celor împătimiți de Internet, dar și a celor lipsiți de timp, oferind posibilitatea cumpărării prin Net, de acasă sau de oriunde, prin calculator, a oricăror produse, și livrarea acestora la domiciliu prin firme specializate de comisionari. Mai mult, pentru a mări mobilitatea tranzacțiilor atât spațial cât și temporal, noile tehnologii WAP (Wireless Acces Protocol – protocol pentru accesul fără fir), funcționând în rețelele mobile GSM/GPRS, cu care sunt echipate telefoanele mobile de generația a 3-a, sau terminalele mobile de tip i-mode (modul internet) sau smartphone (telefon inteligent) care reprezintă echipamente mobile integrate, vin să ofere simultan servicii de telefonie sau video-telefonie, poștă electronică, acces Internet la viteze substanțiale (fără calculator și fără conexiune telefonică de tip clasic), precum și servicii e-commerce și e-bussines, comerț și afaceri în mediul electronic dar cu mobilitate maximă. Prin aceste tehnologii se poate comanda de pe telefonul mobil personal orice produs disponibil în Internet, și se pot face plăți on-line de oriunde. Se integrează astfel în acest m-commerce (comerț mobil) serviciile financiare, telecomunicațiile, informațiile publice sau private și serviciile web. Practic, se tinde către o uriașă rețea unică, mondială, prin care să se deruleze toată activitatea omenirii, și care să garanteze libertatea și securitatea tuturor acțiunilor individuale, cu condiția ca indivizii să posede coduri și parole individuale de acces cu care să poată fi identificați. Dar, se pune problema: cât de reală este libertatea de mișcare într-o rețea bazată pe controlul strict al transferurilor? Și nu cumva avalanșa de avantaje ale tehnologiilor digitale integrate pe Internet reprezintă un drum ascuns, către anularea libertății sub toate aspectele? Astfel, se poate vorbi despre:

Internet, între utilitate, necesitate și dependență.

Nimeni nu poate contesta utilitatea Internetului. Ca sursă de documentare foarte bine organizată și foarte cuprinzătoare, el e folosit de majoritatea oamenilor de știință, a cercetătorilor, studenților și chiar elevilor. Ca loc de întâlnire și discuții științifice, problema-tizări și găsiri de soluții în toate domeniile, e folosit, de asemenea, cu succes și aproape fără costuri. Dacă s-ar limita la aceste tipuri de utilizări, oamenii ar avea în Internet un aliat de nădejde în rezolvarea tuturor dificultăților de ordin practic sau de comunicare. Poșta electronică și serviciile de voce și date prin rețea fac posibilă comunicarea la prețuri extrem de mici în toate colțurile lumii.

Însă rămânerea în limitele utilității e o problemă ce privește persoana, atât ca individ cât și ca societate. Libertatea de a folosi sau nu Internetul e o chestiune personală în primul rând, însă în cazul în care locul de muncă este cu activitate în internet, chestiunea nu mai ține de libertate (decât în a refuza acel loc de muncă ceea ce e dificil în zilele noastre când șomajul a atins cote mai mult decât alarmante), ci trece în domeniul necesității. Faptul că legislația mondială (la care țările mici sunt obligate continuu să se adapteze) promovează și uneori chiar impune folosirea Internetului în activitatea curentă (ca de exemplu obligativitatea desfășurării licitațiilor pentru achizițiile de bunuri și servicii publice în România în mod virtual, pe site-ul www.e-licitatie.ro, lansat în martie 2002), introduce Internetul în sfera necesității. La început, plățile prin acesta erau comode, dar nu obligatorii. Astăzi foarte multe firme obligă partenerii de afaceri să posede conturi electronice și să negocieze afacerile prin site-urile de e-bussines. De la cardurile electronice folosite pe scară largă în lume, se trece treptat la moneda electronică, digicash-ul, a cărei existență e o certitudine și se bazează pe criptografierea prin cheie publică (un artificiu matematic aplicat informatic) și pe semnătu-rile digitale, ca și moduri de securizare. Banii digitali nefiind decât biți, coduri numerice, sunt identificabili ușor ca sursă, blocabili din orice colț al lumii. Un procent de 90% din managerii lumii de azi sunt de părere că Internetul le afectează în mod semnificativ afacerile, prin e-monedă, e-commerce și e-business. Orice firmă obscură poate desfășura afaceri oriunde în lume datorită acestor sisteme electronice, ceea ce a dus la “desăvârșire” cursa evoluției banilor. Se poate anticipa faptul că într-un viitor nu prea îndepărtat, plata electronică prin Internet va deveni obligatorie pentru oricine, și în acest caz se poate vorbi de atentat la libertatea persoanei. În momentul în care lumea va plăti electronic orice factură (începând cu cea pentru pâinea zilnică), ea va deveni dependentă de funcționarea rețelei,

de accesul în rețea condiționat de anumite aspecte ale vieții, iar aceste condiționări pot fi extrem de îngrăditoare. Accesul în orice rețea se realizează prin identificarea după un anumit cod. Fiecare calculator în Internet are o adresă unică (IPAdress – Internet Protocol Adress) astfel încât se poate ști cu exactitate starea acestuia în orice moment de timp. De asemenea, fiecare telefon mobil are un cod digital unic (IMEI), și fiecare cartelă SIM din standardele mobile GSM/GPRS sau DCS de asemenea, astfel că în perspectiva integrării comunicațiilor de voce și date, fixe și mobile, într-o rețea unică, globală (care să includă rețelele fixe, mobile, satelitare, etc.), fiecare utilizator al acesteia va avea un smartcard (cartelă inteligentă) de acces ce va conține toate informațiile privitoare la acesta, sub formă de parole, coduri și semnături sau amprente digitale unice, care vor face ca prezența sa să fie cunoscută în detaliu: loc, moment de timp, stare de acces, operațiuni făcute, etc. Miniaturizarea electronică existentă face posibilă crearea unor smartcarduri extrem de mici, care să conțină tot ceea ce conține azi un telefon mobil sau un smartphone, care să fie implantate în corpul uman (chiar pe mână sau frunte), sub pretextul comodității și securității persoanei. S-a dezvoltat chiar o ramură a biotehnicii numită electronică moleculară, care dezvoltă hibrizi bioelectronici, deocamdată la nivel de experiment dar cu perspective de aplicabilitate concretă atât în medicina recuperatorie, dar mai ales (din nefericire) în crearea unor hibrizi depersonalizați perfect utilizabili în acțiuni militare sau criminale cu risc ridicat.

În această perspectivă spre care ne îndreptăm prin toate aceste servicii globale (GSM, GPS, Internet, etc.) orice persoană va fi controlabilă în orice moment, ea devenind din existență personală, existență digitală, pur obiectuală, un cod numeric identificabil și controlabil în totalitate, și care e obligată să se miște într-o lume digitală, după niște reguli impuse. Asistăm astfel la anularea libertății de manifestare a ființei umane. De la utilitate, trecând prin necesitate, Internetul devine dependență, într-un mod care exclude orice posibilitate de alegere. Mai există, însă, și un alt aspect al drumului utilitate – necesitate – dependență, care vizează liberul arbitru și care e deja realizat, de foarte multe persoane, în special tineri “internauți”. Aceștia, în marea lor majoritate, au plecat de la utilitatea găsirii de bibliografii, documentații, etc., dar au ajuns la necesitatea unor cyber-relații sau la necesitatea “pătimașă” a prezenței în cyber-spațiu, și de aici la dependența de Internet ca mutație umană. Internetul vine să rezolve anumite nevoi umane: nevoi sexuale exacerbate prin publicitate agresivă și deseori subliminală în acest sens, nevoia de

realizare și împlinire combinată cu respectul de sine, nevoia de apartenență (rezolvată prin apartenență virtuală la diferite comunități pe Net, de exemplu clubul de Religie-Teologie-Spiritualitate de pe serverul Yahoo este unul dintre primele ca mărime), nevoia de actualizare a eu-lui, de transcendere a sinelui și de realizare a “adevăratei identități” (ceea ce s-ar traduce prin anularea identității umane și dobândirea unei false identități în lumea virtuală), și în fine, anumite “nevoi – rezultată”, care se manifestă sub forma nedefinită a unor complexități de ordin psihologic sau chiar psiho-somatic, moral sau metafizic. Modul de rezolvare a acestor nevoi este însă unul fals, care constă, în esență, în falsificarea relațiilor interumane autentice, a comuniunii, în forma cyber-relațiilor de toate felurile. Și așa cum o relație in-terumană autentică și reală crează o anumită dependență (normală până la un punct), tot așa și cyber-relația crează dependență, astfel că, la un moment dat, timpul petrecut în fața calculatorului legat la Internet va deține un procent majoritar în viața individului. Comoditatea unei cyber-relații, care induce superficialitatea ca o caracteristică a relației în general, modificând astfel caracterul uman, va fi cea care va genera în final dependența. Omul e înclinat spre confort (comoditate), mai mult, toată mass-media induce cu violență această idee a supremației confortului, declarându-l indicator de viață, astfel că o cyber-relație va deveni din distractivă (la început), necesară și în final obligatorie, apropiindu-se de statutul de “a doua fire”. Adaptarea la lumea virtuală va include mutilări ale gramaticii, lexicului, (prin folosirea de simboluri cyber și în vorbirea din viața reală), întărirea identității false (virtuale), închiderea în sine și deschiderea doar către lumea cyber care tinde să se substituie existenței reale, toate acestea evoluând de la o fază a dependenței spirituale, prin cea psihică (deja patologică), și până la cea severă (ce include și biologicul).

Această dependență poate fi evitată prin folosirea cu măsură a Internetului, iar această măsură și-o cunoaște fiecare în parte. Orice cyber-relație poate fi benefică sau malefică, iar acest lucru depinde de cei care o angajează, fiind o problemă de conștiință morală. Ea poate fi benefică atunci când se transpune și în planul existenței concrete, când partenerii care au angajat-o tind să o mute în plan real, bazându-se pe sinceritate și asumându-și cu responsabilitate toate aspectele ei. Practic, folosirea Internetului în general, atât ca sursă de documentare, cât și ca loc de întâlnire sau mediu de comunicare, ține tot de conștiința personală. Dacă se fac eforturi pentru ca viața să devină morală, asumând și transfigurând toate aspectele ei, Internetul nu va fi decât unul din aceste aspecte, privit și valorizat ca oricare altul și integrat vieții ca întreg.

În România, cel care s-a ocupat timp de mai bine de treizeci de ani de problematica vastă a informaticii este reputatul academician dr.ing. Mihai Drăgănescu. Domnia sa a condus direct informatica românească, iar în ultimii ani a elaborat o serie de studii extrem de obiective și bine documentate privitoare la legăturile multiple dintre cunoaștere, conștiință, informație, informatică și societate globală, ca: „Globalizarea și societatea informațională”, „Economia Națională și societatea informațională”, „Procesarea mentală a informației”, „Societatea cunoașterii”, „Conștiința, frontieră a cunoașterii, frontieră a omenirii”, „Societatea conștiinței”, precum și prima carte electronică românească publicată pe Internet în anul 1996, „L’Universalite ontologique de l’information”, la adresa <http://www.racai.ro/dragam>. Tot domnia sa, în studiul „Societatea informațională și a cunoașterii. Vectorii societății cunoașterii”, publicat la adresa de mai sus în anul 2002, face o analiză detaliată a fenomenului Internet, atât din perspectiva tehnologiei, dar mai ales din cea a cunoașterii. Avansând spectaculos ideea unei societăți a conștiinței ce va trebui în mod necesar să urmeze celei a cunoașterii, academicianul Mihai Drăgănescu vorbește despre teoriile îmbinării, cu aplicabilitate practică imediată pentru România. Aceste teorii se referă la obligativitatea pentru România de a nu urmări obiectivele globale în mod cronologic (de la societatea informațională la cea a cunoașterii) așa cum propune programul eEurope (adică o Europă electronică), ci de a încerca să îmbine realizarea concomitentă a celor două, și, în același timp avansarea spre primele obiective ale unei societăți a conștiinței. Pentru început, e obligatoriu să se treacă la extinderea Internetului pentru cerințele societății cunoașterii, la introducerea și diseminarea cărții electronice, și la aplicarea principalilor vectori funcționali ai societății cunoașterii, prin următoarele moduri de acțiune:

- introducerea de cursuri de istoria științei și tehnologia informației în învățământul universitar, pregătirea de specialiști cu lucrări de doctorat interdisciplinare care să conțină aceste domenii (aș adăuga necesitatea ca și teologia să se ocupe de aceste realități ale viitorului în lucrări de doctorat) .

- poziția românească privind globalizarea să țină seama numai de efectele potențial pozitive ale Internetului asupra societății mondiale.

- elaborarea unei contribuții românești adecvate la viziunea asupra societății cunoașterii și asupra științei cognitive.

- acțiuni privind cartea electronică în România.

-stabilirea poziției României privind managementul global al cunoașterii științifice.

Anul 2004